

Mariusz Jankowski

Sprawozdanie z podróży historyczno-wojskowej "Czerwiec 2003"

Piotrkowskie Zeszyty Historyczne 6, 471-472

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mariusz Jankowski

SPRAWOZDANIE Z PODRÓŻY HISTORYCZNO-WOJSKOWEJ „CZERWIEC 2003”

W dniach 19-22 czerwca 2003 r. odbyła się kolejna podróż historyczno-wojskowa, której organizatorami byli: Instytut Historyczny Filii Akademii Świętokrzyskiej w Piotrkowie Trybunalskim, Departament Wychowania i Promocji Obronności MON, Wojskowe Biuro Badań Historycznych oraz Dom Wojska Polskiego. Udział w niej wzięli pracownicy naukowci, habilitanci i doktoranci z seminariów prowadzonych przez prof. dr. hab. Czesława Grzelaka, prof. dr. hab. Henryka Stańczyka i prof. dr. hab. Andrzeja Felchnera. Łącznie w wyjeździe uczestniczyło 30 osób.

Tematami podróży były:

- a) Podkarpacie w II wojnie światowej.
- b) Znaczenie militarne Bramy Przemyskiej.
- c) Ziemia lwowska w wojnie polsko-ukraińskiej, polsko-rosyjskiej 1920 r. i w II wojnie światowej.

Natomiast cele były następujące:

- a) Zapoznanie się ze znaczeniem i charakterystyką wojskowo-geograficzną Podkarpacia oraz ziemi lwowskiej w latach wojny polsko-ukraińskiej, polsko-rosyjskiej i w czasie II wojny światowej.
- b) Omówienie znaczenia górnej Wisły w pasie: Szczucin-Baranów Sandomierski, Sandomierz-Annopol i Studzianki w działaniach okresu II wojny światowej.
- c) Poznanie zabytków kulturalnych i militarnych Lwowa i Żółkwi. Zwiedzenie Zespołów Pałacowo-Zamkowych w Baranowie Sandomierskim i pałacu w Kozłowie.
- d) Uzupełnienie wiedzy i problemów badawczych oraz skonfrontowanie w terenie problematyki podejmowanej w pracach naukowych przez uczestników seminarium.

Wyjazd nastąpił 19 czerwca rano z Rembertowa. Pierwszy referat wygłosił prof. H. Stańczyk. Jego tematem była bitwa pancerna pod Studziankami w sierpniu 1944 r. Następnie mgr G. Bołcun omówiła dzieje i zabytki Sandomierza. Kolejnym etapem podróży był postój w miejscu, gdzie niegdyś istniał most w Nagnajowie. Prof. H. Stańczyk omówił walki na Przyczółku Baranowskim w lipcu 1944 r. Natomiast dr A. Nawrocki zreferował przekraczanie Wisły przez oddziały Armii Kraków oraz działania na przedmościu osieckim we wrześniu 1939 r. Omówił także kwestię budowy mostu drogowego w Baranowie, przeprawę przezeń wojsk polskich oraz ich wyjście na linię Sanu. Kolejnym punktem programu w tym dniu było zwiedzanie zespołu pałacowo-zamkowego w Baranowie. Przewodnikiem po tym renesansowym zamku z XVII w., zwanym „małym Wawelem” lub „perłą renesansu”, był dr A.

Nawrocki. Po południu mgr G. Bołcun przedstawiła referat pt. *Bój o Kolbuszową we wrześniu 1939 r.* Następnie dr M. Trubas omówił ekonomiczne i militarne znaczenie Podkarpacia, przedstawił wojskowo-geograficzną charakterystykę regionu oraz strategiczną rolę Bramy Przemyskiej. Kolejnym referatem było wystąpienie dr. Z. Kazimierskiego omawiające COP oraz główne zakłady przemysłu wojennego na Podkarpaciu w latach 1922-1939. Następnie uczestnicy podróży udali się do Jarosławia. Zwiedzono miasto oraz jego zabytki. W kolejnej fazie tego dnia nastąpił przejazd do Przemysła. Jako ostatni w tym dniu wystąpił dr Z. Moszumański przedstawiając referat pt. *Obrona Radymna we wrześniu 1939 r.*

Po noclegu w Przemysłu następnego dnia grupa wyruszyła do Lwowa. Podczas jazdy prof. W. Włodarkiewicz omówił obronę Lwowa w 1939 r. Ukazał znaczenie polityczne, gospodarcze, komunikacyjne tego miasta w latach II Rzeczypospolitej. Następnie przedstawił rolę Lwowa w walkach obronnych we wrześniu 1939 r. Później głos zabrał płk. T. Krząstek, który mówił o historii Lwowa od jego założenia aż po 1918 r., do momentu walki o to miasto Polaków i Ukraińców.

Uczestnicy podróży historyczno-wojskowej zostali zakwaterowani w motelu „Katerina” koło Lwowa. Kolejnym punktem programu było popołudniowe zwiedzanie miasta pod przewodnictwem płk. T. Krząstka. Zwiedzono m. in.: muzea, liczne kościoły, kaplicę Boimów, Arsenał Miejski, gdzie znajdują się bogate zbiory militariów oraz muzeum Sobieskich w rynku.

W kolejnym dniu podróży, 21 czerwca, udano się na Cmentarz Łyczakowski i Orląt Lwowskich pod kierunkiem płk. T. Krząstka. Zapoznał on uczestników podróży z historią tego miejsca oraz oprowadził po jego najważniejszych punktach. Zapalono znicze na grobach Juliusza Konstantego Ordon, Marii Konopnickiej, Gabrieli Zapolskiej, Artura Grottgera oraz na mogiłach powstańców styczniowych z 1863 r. Centralnym punktem było złożenie kwiatów na nekropolii „Orląt Lwowskich”. Podczas przejazdu do kolejnego etapu podróży mgr K. Puchała omówiła działanie garnizonu lwowskiego w przededniu II wojny światowej. Następnym punktem programu w tym dniu było zwiedzanie Żółkwi, gdzie między innymi odwiedzono miejsce pochówku hetmana wielkiego koronnego St. Żółkiewskiego, którego ciało złożone zostało w krypcie tamtejszej kolegiaty.

W ostatnim dniu podróży historyczno-wojskowej zwiedzono Przemysł. Jest to piękne zabytkowe miasto z licznymi zabytkami architektury, m.in. z kamienicami w rynku z XVI-XIX w. Duże wrażenie na odwiedzających miasto robi pomnik upamiętniający boje Przemyskich Orląt nad brzegiem Sanu. Ostatnim punktem podróży był pałac Zamoyskich w Kozłówcze oraz znajdujące się w dawnej powozowni muzeum socrealizmu. W godzinach popołudniowych powrócono do Warszawy.

Podczas całej tej podróży historyczno-wojskowej prowadzony był szereg dyskusji tematycznych, które poszerzały zakres wiedzy uczestników. Podróż ta była także cennym doświadczeniem mającym życiowy i praktyczny wymiar dla jej uczestników.